

บทความวิจัย

ปัญหาทางกฎหมายในการใช้สิทธิของผู้เสียหายตามมาตราการ
ป้องกันการกระทำความผิดซ้ำเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง *

Legal Issues in Exercising the Rights of Victims under Measures
for Preventing Recidivism Related to Gender-Based Violence
or Violent Acts

เฉอปราง วัชรมานนท์¹

Cherprang Watcharachanon²

เลขที่ 151/5 หมู่ที่ 9 ตำบลขุนทะเล อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี

จังหวัดสุราษฎร์ธานี 84100.

No. 151/1 Village No. 9 Khun Thale Subdistrict Mueang Surat Thani

District, Surat Thani Province. 84100.

* Corresponding author E-mail: Cherprang.Wut@gmail.com

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ปัญหาทางกฎหมายในการใช้สิทธิของผู้เสียหายตามมาตราการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง” คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, พ.ศ. 2566.

¹ นางสาวเฉอปราง วัชรมานนท์ นักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

² Miss.Cherprang Watcharachanon, Master of Laws (LL.M.) student, Faculty of Law, Surat Thani Rajabhat University.

จิตรดารมย์ รัตนวุฒิ³

Jiddarom Ruttanawut⁴

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
เลขที่ 272 หมู่ที่ 9 ตำบลขุนทะเล อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี
จังหวัดสุราษฎร์ธานี 84100.

Faculty of Law Suratthani Rajabhat University
No. 272 Moo 9, TambonKuntalea, MueangSuratthani District,
Suratthani Province, 84100.

E-mail: lawman@sru.ac.th

วันที่รับบทความ : 15 มีนาคม 2567 วันที่แก้ไขบทความ : 22 ตุลาคม 2567
วันที่ตอบรับ : 5 สิงหาคม 2567 วันที่เผยแพร่ : 14 ธันวาคม 2567

³ รองศาสตราจารย์ ดร.จิตรดารมย์ รัตนวุฒิ, อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

⁴ Associate Professor Dr.Jiddarom Ruttanawut, Thesis advisor.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษากฎหมายมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรงของราชอาณาจักรไทย และต่างประเทศ และกรณีผู้เสียหายเป็นผู้ฟ้องคดี โดยใช้วิธีการวิจัยทางเอกสาร ค้นคว้าข้อมูลจากหนังสือ ตำรา บทความทางวิชาการ บทความวิจัย กฎหมายของราชอาณาจักรไทย และกฎหมายต่างประเทศ นำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบ เพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายที่เป็นโจทก์ฟ้องคดีตามพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565

ผลการศึกษาพบว่า ระบบกฎหมายของราชอาณาจักรไทยเปิดโอกาสให้รัฐและผู้เสียหายฟ้องคดีอาญาได้อย่างกว้างขวาง ต่างจากหลายประเทศที่ให้รัฐเท่านั้นเป็นผู้ฟ้องคดีแทนผู้เสียหาย อย่างไรก็ตาม กฎหมายของราชอาณาจักรไทยไม่ได้ให้ผู้เสียหายมีส่วนร่วมในการพิจารณากำหนดมาตรการ ซึ่งอาจส่งผลให้มาตรการที่ใช้ไม่เหมาะสมและขัดกับเจตนารมณ์ของกฎหมายในการคุ้มครองสังคม ปัญหาสำคัญที่พบ คือ การขาดการมีส่วนร่วมของผู้เสียหายในกระบวนการกำหนดมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ โดยเฉพาะในกรณีที่ผู้เสียหายเป็นโจทก์ฟ้องคดีเอง ซึ่งไม่มีอำนาจตามกฎหมายในการยื่นคำร้องขอใช้มาตรการดังกล่าว

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า ควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 มาตรา 19 ให้ทั้งอัยการและโจทก์มีสิทธิร้องขอใช้มาตรการ และให้ผู้เสียหายมีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดมาตรการ

คำสำคัญ: การป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ, ความผิดเกี่ยวกับเพศและความรุนแรง, การมีส่วนร่วมของผู้เสียหาย

ABSTRACT

This research article aims to study the legal measures for preventing recidivism in cases involving sexual offenses or violence in Thailand and other countries, focusing on cases where the victim acts as the plaintiff. The study employs a documentary research method, gathering data from books, academic articles, research papers, Thai laws, and foreign legal systems. These are analyzed and compared to propose guidelines for protecting the rights of victims who act as plaintiffs under the Prevention of Recidivism in Sexual or Violent Offenses Act, B.E. 2565 (2022).

The study found that Thailand's legal system allows both the state and victims to initiate criminal proceedings, unlike many other countries where only the state represents the victim in court. However, Thai law does not provide victims with a role in determining the preventive measures applied. This may lead to the implementation of measures that are unsuitable or contrary to the intent of the law in protecting society. A key issue identified is the lack of victim participation in the process of setting preventive measures, particularly in cases where the victim serves as the plaintiff. Under current legislation, victims do not have the legal authority to request the implementation of such measures.

The study recommends amending Section 19 of the Prevention of Recidivism in Sexual or Violent Offenses Act, B.E. 2565 (2022) to allow both prosecutors and plaintiffs to request the application of preventive measures. Additionally, victims should be granted the right to participate in the process of determining these measures.

Keywords: recidivism prevention, sexual and violent offenses, victim participation

1. ความนำ

ปัจจุบันปัญหาการก่ออาชญากรรมที่มีความรุนแรงในลักษณะของการกระทำความผิดซ้ำหลังจากผู้กระทำความผิดพ้นโทษมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในคดีอุกฉกรรจ์ที่เกี่ยวข้องกับความผิดทางเพศหรือการใช้ความรุนแรง เช่น การข่มขืน กระทำชำเรา การกระทำความผิดทางเพศกับเด็ก การทำร้ายร่างกายจนเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย เป็นต้น (สำนักงานกิจการยุติธรรม, 2563) แม้ว่าผู้กระทำความผิดจะถูกลงโทษจำคุกและพ้นโทษออกมาแล้ว แต่ก็ยังพบว่า มีการกระทำความผิดซ้ำในลักษณะเดิมอยู่บ่อยครั้ง ซึ่งส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของสังคมและก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เสียหายรายใหม่ (กรมคุมประพฤติ, 2564)

ในอดีตที่ผ่านมา ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายและมาตรการทางกฎหมายที่เฉพาะเจาะจงในการป้องกันและแก้ไขปัญหการกระทำความผิดซ้ำในลักษณะดังกล่าว เมื่อผู้กระทำความผิดพ้นโทษออกมาแล้วก็จะมิมีเงื่อนไขหรือมาตรการในการติดตามเฝ้าระวังอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2565) อย่างไรก็ตาม ในปี พ.ศ. 2565 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 24 มกราคม 2566 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหการกระทำความผิดซ้ำในคดีอุกฉกรรจ์ที่เกี่ยวข้องกับความผิดทางเพศหรือการใช้ความรุนแรง

กฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดมาตรการต่าง ๆ เช่น การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด การใช้มาตรการทางการแพทย์ การเฝ้าระวังภายหลังพ้นโทษ และการคุมขังฉุกเฉิน เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ประเด็นสำคัญที่น่าสนใจ คือ กฎหมายได้กำหนดให้อำนาจในการยื่นคำร้อง

ขอใช้มาตรการต่าง ๆ เป็นของพนักงานอัยการแต่เพียงผู้เดียว โดยไม่ได้ให้สิทธิแก่ผู้เสียหายในการยื่นคำร้องขอใช้มาตรการดังกล่าว⁵

ประเด็นนี้ก่อให้เกิดคำถามสำคัญเกี่ยวกับสิทธิของผู้เสียหายในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยเฉพาะในกรณีที่ผู้เสียหายเป็นโจทก์ฟ้องคดีเอง ซึ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไต้หวัน ผู้เสียหายมีสิทธิฟ้องคดีอาญาได้ด้วยตนเอง⁶ แต่กลับไม่มีสิทธิในการร้องขอใช้มาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำตามกฎหมายฉบับนี้ (สำนักงานศาลยุติธรรม, 2566) ประกอบกับเป็นการเกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา และการมีส่วนร่วมของผู้เสียหายในการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ ซึ่งอาจส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายและการป้องกันอาชญากรรมในสังคม (สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล, 2562) นอกจากนี้ ยังเป็นการพิจารณาถึงความสอดคล้องของกฎหมายฉบับนี้กับหลักการดำเนินคดีอาญาของไทยที่ให้สิทธิผู้เสียหายในการฟ้องคดีได้ด้วยตนเอง (คณิต ณ นคร, 2563)

ดังนั้น การศึกษาครั้งนี้จึงมุ่งเน้นที่จะวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายในการใช้สิทธิของผู้เสียหายตามมาตราป้องกันการกระทำความผิดซ้ำเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง โดยพิจารณาทั้งในกรณีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องคดีและกรณีที่ผู้เสียหายเป็นโจทก์ฟ้องคดีเอง เพื่อนำไปสู่การเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงกฎหมายให้มีความเหมาะสม เป็นธรรม และสอดคล้องกับหลักการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทยมากยิ่งขึ้น (สำนักงานกิจการยุติธรรม, 2565)

⁵ พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 มาตรา 19 บัญญัติว่า “ในคดีที่มีการฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยในความผิดตามที่ระบุไว้ในมาตรา 3 ให้พนักงานอัยการมีอำนาจยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ใช้มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในระหว่างรับโทษจำคุกเพื่อป้องกันมิให้กระทำความผิดซ้ำ โดยจะขอรวมกันไปในการฟ้องคดีดังกล่าวหรือก่อนศาลมีคำพิพากษาก็ได้”

⁶ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 28.

2. แนวคิดและทฤษฎี

แนวความคิดในการดำเนินคดีอาญา แบ่งออกเป็น 3 หลักการ คือ (1) หลักการดำเนินคดีอาญาโดยเอกชน (2) หลักการดำเนินคดีอาญาโดยประชาชน และ (3) หลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1 หลักการดำเนินคดีอาญาโดยเอกชน (Private Prosecution)

เป็นแนวคิดทางกฎหมายที่มีรากฐานมาจากยุคโบราณ โดยพบว่า เคยใช้อย่างแพร่หลายในหลายประเทศทั่วโลก รวมถึงยุโรป แอฟริกา และประเทศไทย (ศุภษากีรติวรยศ, 2560) ภายใต้หลักการนี้ เอกชนมีบทบาทสำคัญในการรักษาความสงบเรียบร้อยและควบคุมอาชญากรรมในสังคม โดยผู้เสียหายหรือญาติสามารถฟ้องร้องคดีอาญาและนำเสนอพยานหลักฐานต่อศาลได้โดยตรง แนวคิดนี้สอดคล้องกับปรัชญาปัจเจกชนนิยม (Individualism) ซึ่งให้ความสำคัญกับสิทธิเสรีภาพของประชาชน โดยถือว่า รัฐไม่ควรล่วงละเมิดสิทธิดังกล่าว (คณิต ฌ นคร, 2556) ด้วยเหตุนี้ รัฐจึงต้องบัญญัติกฎหมายรับรองสิทธิของประชาชนในการฟ้องร้องคดีอาญาเมื่อมีความผิดเกิดขึ้น

ในยุคโบราณ หลักการนี้ไม่ได้แยกแยะระหว่างความรับผิดชอบทางอาญาและทางแพ่งอย่างชัดเจน กฎหมายมีไว้เพื่อระงับข้อพิพาทระหว่างเอกชนแทนที่จะใช้การแก้แค้นกันเอง (สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล, 2555) วัตถุประสงค์หลัก คือ การให้ผู้กระทำผิดรับผิดชอบต่อผู้เสียหายโดยตรง โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนบุคคลเป็นสำคัญมากกว่าผลกระทบต่อสังคมโดยรวม อย่างไรก็ตาม ระบบนี้มีข้อจำกัดสำคัญ คือ การจำกัดสิทธิในการฟ้องร้องเฉพาะผู้เสียหายและญาติเท่านั้น (Langbein, 1973) ทำให้ขาดมุมมองที่กว้างขึ้นในการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม นอกจากนี้ ยังอาจนำไปสู่ความไม่เท่าเทียมในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม เนื่องจากความแตกต่างในทรัพยากรและความสามารถของแต่ละบุคคล (Douglas Hay, 1983)

ในปัจจุบัน แม้ว่าหลักการดำเนินคดีอาญาโดยเอกชนจะไม่ได้ใช้อย่างเข้มงวดเหมือนในอดีต แต่ยังคงมีอิทธิพลต่อระบบกฎหมายในหลายประเทศ โดยเฉพาะในแง่ของการรักษาสีทธิของผู้เสียหายในการมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา (อุดม รัฐอมฤต, 2558) ทฤษฎีนี้จึงสะท้อนให้เห็นถึงพัฒนาการของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาจากการเน้นสิทธิส่วนบุคคลไปสู่การสร้างสมดุลระหว่างประโยชน์ส่วนตัวและประโยชน์สาธารณะในระบบกฎหมายปัจจุบัน

2.2 หลักการดำเนินคดีอาญาโดยประชาชน (Popular Prosecution)

เป็นแนวคิดทางกฎหมายที่ให้สิทธิแก่ประชาชนทั่วไปในการฟ้องร้องคดีอาญาโดยไม่จำกัดเฉพาะผู้เสียหายหรือญาติเท่านั้น (คณิต ฌ นคร, 2556) แนวคิดนี้มีรากฐานมาจากหลักการที่ว่า อาชญากรรมเป็นการกระทำที่กระทบต่อความสงบเรียบร้อยของสังคมโดยรวม ดังนั้น ประชาชนทุกคนจึงมีส่วนได้เสียและมีสิทธิในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด (สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล, 2555)

ระบบนี้มีจุดเด่น คือ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการยุติธรรม และเป็นการถ่วงดุลอำนาจของรัฐในการดำเนินคดีอาญา (อุดม รัฐอมฤต, 2558) อย่างไรก็ตาม มีข้อกังวลว่า อาจนำไปสู่การฟ้องร้องที่ไม่จำเป็นหรือการใช้กระบวนการยุติธรรมเป็นเครื่องมือในการกลั่นแกล้ง (ณรงค์ ใจหาญ, 2560) ในทางปฏิบัติหลายประเทศได้นำหลักการนี้มาปรับใช้ในรูปแบบที่จำกัดมากขึ้น เช่น การอนุญาตให้ประชาชนฟ้องคดีได้ในบางประเภทความผิดที่กระทบต่อประโยชน์สาธารณะโดยตรง หรือการให้สิทธิประชาชนในการร้องเรียนต่อหน่วยงานของรัฐเพื่อดำเนินคดี (สุรสิทธิ์ แสงวิโรจนพัฒน์, 2555) แม้ว่า หลักการดำเนินคดีอาญาโดยประชาชนจะไม่ได้ใช้อย่างกว้างขวางในระบบกฎหมายปัจจุบัน แต่แนวคิดนี้ยังคงมีอิทธิพลต่อการพัฒนาหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เช่น การเปิดโอกาสให้ประชาชนแจ้งเบาะแสอาชญากรรม หรือการให้สิทธิองค์กรภาคประชาสังคมในการเข้าร่วมเป็นโจทก์ร่วมในคดีที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์สาธารณะ เป็นต้น

2.3 หลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ (Pubic Prosecution)

เป็นแนวคิดทางกฎหมายที่พัฒนาขึ้นในยุคสมัยใหม่ โดยมีหลักการสำคัญ คือ การให้รัฐเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินคดีอาญา (คณิต ณ นคร, 2561) แนวคิดนี้เกิดขึ้นจากความเข้าใจว่า อาชญากรรมไม่ได้เป็นเพียงการละเมิดสิทธิของปัจเจกบุคคล แต่เป็นการกระทำที่กระทบต่อความสงบเรียบร้อยของสังคมโดยรวม ภายใต้หลักการนี้ รัฐจะจัดตั้งองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ในการสอบสวนและฟ้องร้องคดีอาญา เช่น พนักงานสอบสวน และพนักงานอัยการ (อุดม รัฐอมฤต, 2558) โดยเจ้าหน้าที่เหล่านี้ จะทำหน้าที่แทนรัฐในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด ซึ่งถือเป็นการปฏิบัติหน้าที่เพื่อรักษาผลประโยชน์ของสาธารณะ

ข้อดีของระบบนี้ คือ การสร้างมาตรฐานและความเป็นมืออาชีพในการดำเนินคดีอาญา ช่วยลดความไม่เท่าเทียมในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม และป้องกันการใช้กระบวนการยุติธรรมเป็นเครื่องมือในการกลั่นแกล้งหรือแก้แค้นส่วนตัว (สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์ วัฒนกุล, 2555) นอกจากนี้ ยังช่วยให้รัฐสามารถกำหนดนโยบายในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมได้อย่างเป็นระบบ อย่างไรก็ตาม ระบบนี้ก็มีข้อจำกัดบางประการ เช่น อาจทำให้ผู้เสียหายรู้สึกไม่ได้มีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมอย่างเต็มที่ หรืออาจเกิดปัญหาการใช้อำนาจโดยมิชอบของเจ้าหน้าที่รัฐ (ณรงค์ ใจหาญ, 2560) เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ หลายประเทศจึงได้พัฒนากลไกเพิ่มเติมเพื่อถ่วงดุลอำนาจของรัฐและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมมากขึ้น

ในปัจจุบัน หลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐได้รับการยอมรับ และนำมาใช้ในระบบกฎหมายของประเทศส่วนใหญ่ทั่วโลก (Weigend, 2020) แม้ว่าจะมีความแตกต่างในรายละเอียดของการปฏิบัติ แต่แนวคิดพื้นฐานยังคงเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ การให้รัฐมีบทบาทหลักในการดำเนินคดีอาญา เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม (กิตติพงษ์ กิตยารักษ์, 2554)

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการกระทำความผิดซ้ำ

การกระทำความผิดซ้ำอาจพิจารณาได้หลายรูปแบบขึ้นอยู่กับนิยามที่กำหนด เช่น การที่ผู้กระทำความผิดมาแล้วและได้กลับไปกระทำความผิดอื่นอีกหรือผู้กระทำความผิดกระทำความผิดแล้วถูกพิพากษาแล้วกลับมามีการกระทำความผิดอีก (Pradel, 2002) หรือการกระทำความผิดอาญาที่เป็นผลให้เกิดการจับกุมซ้ำ (Rearrest) พิพากษาลงโทษซ้ำ (Reconviction) หรือกลับเข้าสู่เรือนจำซ้ำ (Return to Prison) ไม่จำเป็นต้องมีการพิพากษาลงโทษสำหรับการกระทำความผิดครั้งใหม่ แต่จะนับเหตุการณ์ภายใน 3 ปี หลังจากพ้นโทษจากเรือนจำ (ปกป้อง ศรีสนิท, 2564) การพิจารณาการกระทำความผิดซ้ำในระยะเวลา 3 ปี หลังพ้นโทษนั้น มีเหตุผลทางสถิติและการวิจัย เนื่องจากพบว่า ผู้กระทำผิดมีแนวโน้มที่จะกลับไปกระทำความผิดซ้ำสูงสุดในช่วง 3 ปีแรกหลังพ้นโทษ (Durose et al., 2014)

การกระทำความผิดซ้ำ มีปัจจัยที่กระทบต่อกระบวนการยุติธรรมทางอาญาอย่างน้อย 3 ประการ คือ (1) รัฐต้องหามาตรการตัดความสามารถมิให้กระทำความผิดอีก (Incapacitation) (2) คำพิพากษาลงโทษต้องมีผลเป็นการยับยั้งเฉพาะราย (Special Detention) และ (3) การฟื้นฟูแก้ไขผู้กระทำความผิด (Rehabilitation) เป็นสิ่งจำเป็นเพื่อป้องกันมิให้เกิดการกระทำความผิดซ้ำ

2.5 แนวคิดการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพประชาชน

การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนมีที่มาจากหลักนิติรัฐที่มีวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน (ปกป้อง ศรีสนิท, 2555) การเฝ้าระวังมิให้ผู้กระทำความผิดออกจากรั้วที่พ้นโทษออกจากเรือนจำแล้วไปกระทำความผิดอีกย่อมสอดคล้องกับอำนาจรัฐในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม เพื่อรักษาความสงบของสังคม แต่ในขณะเดียวกันมาตรการดังกล่าว ต้องคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของปัจเจกชนที่ต้องถูกมาตรการบังคับดังกล่าวด้วย

3. กฎหมายต่างประเทศ

ในส่วนของกฎหมายต่างประเทศจะประกอบด้วยประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ (Common Law) คือ สหราชอาณาจักร และเครือรัฐออสเตรเลีย และประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายซีวิลลอว์ (Civil Law System) คือ สาธารณรัฐฝรั่งเศส และสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี

3.1 ระบบคอมมอนลอว์ (Common Law)

3.1.1 พระราชบัญญัติการลงโทษ ค.ศ. 2020 ของสหราชอาณาจักร (Sentencing Act 2020)

กฎหมายสหราชอาณาจักรได้กำหนดให้ผู้กระทำความผิดที่จัดว่าเป็น “ผู้กระทำความผิดที่อันตราย (Dangerous Offenders) จะอยู่ภายใต้เงื่อนไขการป้องกันไม่ให้กระทำความผิดซ้ำ ผู้กระทำความผิดที่อันตราย (Dangerous Offenders) หมายถึง ผู้กระทำความผิดตามฐานความผิดที่บัญญัติไว้ใน SCHEDULE 18, 1961 ของพระราชบัญญัติการลงโทษ ค.ศ. 2020 (Sentencing Act 2020) ได้แก่ ความผิดที่ใช้ความรุนแรงที่ถูกกำหนดใน Schedule 18 (Specified Violent Offence) ความผิดเกี่ยวกับเพศที่ถูกกำหนดใน Part 2 ของ Schedule 18 (Specified Sexual Offence) และความผิดก่อการร้ายที่ถูกกำหนดใน Part 3 ของ Schedule 18 (Specified Terrorism Offence) โดยมีมาตรการตามกฎหมาย เมื่อผู้กระทำความผิดที่อันตราย (Dangerous Offenders) ถูกพิพากษาลงโทษแล้ว กฎหมายได้กำหนดให้ศาลที่พิจารณาพิพากษาสามารถกำหนดมาตรการ เพื่อป้องกันการกระทำความผิดซ้ำได้ 3 ลักษณะ คือ

1) การขยายระยะเวลาจำคุก (Extended Sentence)

ศาลอาจกำหนดขยายระยะเวลาจำคุกในกรณีนักโทษที่อันตรายได้ โดยเมื่อศาลจะขยายระยะเวลาจำคุกภายในระยะเวลาการขยายระยะเวลาจำคุก (Extended Sentence) ผู้กระทำความผิดออกจากรังจะไม่มีโอกาสได้รับการปล่อยตัวภายใต้การพักโทษ (Release on License) แต่การขยายระยะเวลาจำคุกจะขยายเกินระยะเวลาจำคุกที่กำหนดในคำพิพากษาไม่ได้

2) การปล่อยตัวภายใต้การพักการลงโทษ

ผู้กระทำความผิดที่อันตราย (Dangerous Offenders) จะอยู่ภายใต้การปล่อยตัวโดยการพักการลงโทษเท่านั้น โดยในระหว่างการพักการลงโทษผู้กระทำความผิดจะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่กำหนดไว้ และหากฝ่าฝืนเงื่อนไขก็ต้องกลับมารับโทษที่เหลืออยู่ตามที่ศาลกำหนด ซึ่งภายในระยะเวลาพักการลงโทษที่ผู้กระทำความผิดที่อันตรายจะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดก็จะเป็นมาตรการคุมประพฤติเพื่อป้องกันมิให้เกิดการกระทำความผิดซ้ำ

3) การกำหนดโทษจำคุกตลอดชีวิตอย่างแท้จริง และการคุมประพฤติตลอดชีวิต

ในกรณีผู้กระทำความผิดที่อันตรายและมีพฤติการณ์การกระทำความผิดที่ร้ายแรงเป็นพิเศษ ศาลที่พิจารณาพิพากษามีอำนาจกำหนดการจำคุกตลอดชีวิตอย่างแท้จริง (Whole Life Order) โดยไม่มีโอกาสปล่อยตัวก่อนกำหนด โดยศาลจะกำหนดการจำคุกตลอดชีวิตอย่างแท้จริงได้เมื่อเข้าเงื่อนไข คือ เป็นผู้กระทำความผิดที่อายุตั้งแต่ 21 ปี ขึ้นไป ศาลเห็นว่า มีความรุนแรงของฐานความผิด (Seriousness of Offence) หรือความรุนแรงของการกระทำความผิดหลายกรรมประกอบกัน (The Seriousness of the Combination of the Offence and one or More Offences associated With it) (ปกป้อง ศรีสนิท, 2564)

(1) พระราชบัญญัติผู้กระทำความผิดร้ายแรง ค.ศ. 2018 ของเครือรัฐออสเตรเลีย (The Serious Offenders Act 2018)

พระราชบัญญัติผู้กระทำความผิดร้ายแรง ค.ศ. 2018 ของเครือรัฐออสเตรเลีย มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ ปกป้องสังคมจากการกระทำความผิดซ้ำของผู้กระทำความผิดออกฉกรรจ์ที่ใช้ความรุนแรง โดยกฎหมายเรียกร้องให้องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจออกคำสั่งตามกฎหมายให้คำนึงถึงความปลอดภัยของสังคม และการปกป้องสังคมเป็นอันดับแรก (Safety and Protection of Community Paramount in any Decision Under this Act) และช่วยเหลือส่งเสริมให้มีการฟื้นฟูแก้ไขผู้กระทำความผิดออกฉกรรจ์

ที่ใช้ความรุนแรง โดยมีมาตรการตามกฎหมายตามพระราชบัญญัติผู้กระทำความผิดร้ายแรง ค.ศ. 2018 ของเครือรัฐออสเตรเลียกำหนดว่า “ผู้กระทำความผิดที่เข้าข่ายการบังคับใช้ของกฎหมาย” (Eligible Offenders) หมายถึง บุคคลดังต่อไปนี้

- (1) เป็นผู้กระทำความผิดที่อายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป
- (2) เป็นผู้ได้รับโทษจำคุกในความผิดอาชญากรรมเกี่ยวกับเพศ (Serious Sex Offence) หรือความผิดอาชญากรรมที่ใช้ความรุนแรง (Serious Violence Offence) ทั้งก่อนและหลังประกาศใช้กฎหมาย
- (3) ขณะที่กฎหมายบังคับใช้บุคคลเหล่านี้กำลังได้รับโทษจำคุกในความผิดอาชญากรรมเกี่ยวกับเพศ (Serious Sex Offence) หรือความผิดอาชญากรรมที่ใช้ความรุนแรง (Serious Violence Offence)

ผู้กระทำความผิดที่เข้าข่ายการบังคับใช้ของกฎหมายอาจเข้าสู่กระบวนการที่ศาลสั่งให้มีการคุมประพฤติหรือเฝ้าระวังภายหลังพ้นโทษ (Supervision Orders) หรือคุมขังภายหลังพ้นโทษ (Detention Orders) ได้

กรณี คำสั่งคุมประพฤติหรือเฝ้าระวังภายหลังพ้นโทษ (Supervision Orders) ก่อนที่ผู้กระทำความผิดที่เข้าข่าย (Eligible Offenders) จะพ้นโทษ ฝ่ายบริหารจะทำการประเมินความเสี่ยง (Assessment) และยื่นคำร้องต่อศาล เพื่อให้ศาลออกคำสั่งคุมประพฤติหรือเฝ้าระวังภายหลังพ้นโทษ (Supervision Orders) ซึ่งเป็นคำสั่งควบคุมดูแลและติดตามผู้พ้นโทษที่เป็นผู้กระทำความผิดอาชญากรรมเกี่ยวกับเพศ หรือความผิดอาชญากรรมที่ใช้ความรุนแรงให้อยู่ภายใต้เงื่อนไขที่ศาลสั่งเป็นระยะเวลาไม่เกิน 15 ปี นับแต่พ้นโทษ

กรณี การคุมขังภายหลังพ้นโทษ (Detention Orders) ศาลจะออกคำสั่งให้มีการคุมขังภายหลังพ้นโทษตามคำขอของพนักงานอัยการที่ต่อเมื่อพนักงานอัยการได้พิสูจน์ครบ 2 ข้อ ดังต่อไปนี้

(1) ผู้กระทำความผิดแสดงหรือจะแสดงให้เห็นถึงความเสี่ยงที่ไม่อาจยอมรับได้ (Unacceptable Risk) ในการกระทำความผิดออกฤทธิ์เกี่ยวกับเพศหรือความผิดออกฤทธิ์ที่ใช้ความรุนแรง หากปล่อยตัวผู้กระทำความผิดไปสู่สังคมโดยไม่มีคำสั่งคุมประพฤติภายหลังพ้นโทษ หรือคุมขังภายหลังพ้นโทษ

(2) ความเสี่ยงที่กระทำความผิดซ้ำไม่อาจยอมรับได้ (Unacceptable Risk) เว้นแต่จะมีการออกคำสั่งคุมขังภายหลังพ้นโทษ ผู้ถูกคำสั่งคุมขังภายหลังพ้นโทษจะต้องถูกส่งตัวไปคุมขังตามระยะเวลาที่ศาลกำหนดในเรือนจำ (Prison) ไม่เกิน 3 ปี

กรณี การมีส่วนร่วมของผู้เสียหายในกระบวนการออกคำสั่งตามพระราชบัญญัติผู้กระทำความผิดร้ายแรง ค.ศ. 2018 ของเครือรัฐออสเตรเลีย กำหนดให้ผู้เสียหายมีบทบาทสำคัญและมีส่วนร่วมในกระบวนการออกคำสั่ง โดยผู้เสียหายมีสิทธิที่จะยื่นข้อสังเกตไปที่ศาลในกระบวนการพิจารณาออกคำสั่ง คุมประพฤติหรือเฝ้าระวังภายหลังพ้นโทษ หรือคำสั่งคุมขังภายหลังพ้นโทษ รวมทั้ง กระบวนการทบทวนคำสั่งดังกล่าว (ปกป้อง ศรีสินท, 2564)

3.2 ระบบซีวิลลอว์ (Civil Law System)

3.2.1 กฎหมายการติดตามทางสังคมและตุลาการของสาธารณรัฐฝรั่งเศส (Socio-Judicial Monitoring)

กฎหมายการติดตามทางสังคมและตุลาการของสาธารณรัฐฝรั่งเศส ประกอบด้วยหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดให้ผู้กระทำความผิดต้องอยู่ภายใต้หน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติภายหลังพ้นโทษที่ประกอบด้วยมาตรการเฝ้าระวัง (Monitoring Measurement) และมาตรการช่วยเหลือ (Assistance Measure) ซึ่งมาตรการดังกล่าวมีวัตถุประสงค์หลัก 2 ประการ คือ การป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ (Coming Back from Recurrence) และการฟื้นฟูแก้ไขให้ผู้กระทำความผิดกลับเข้าสู่สังคมอีกครั้งหนึ่ง (Supporting Their Efforts With a View to Their Social Reintegration) ศาลที่พิจารณาพิพากษาคดีอาญาจะเป็นผู้กำหนดให้ใช้มาตรการ Socio-Judicial Monitoring ขณะพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดออกฤทธิ์ ซึ่งมาตรการ Socio-Judicial Monitoring ประกอบไปด้วย

การบำบัดรักษาเฉพาะราย และมาตรการทางการแพทย์ (Injonction De Soins) ระหว่างอยู่ในเรือนจำ และมาตรการเฝ้าระวังภายหลังพ้นโทษ โดยระหว่างอยู่ในเรือนจำและภายหลังพ้นโทษ ศาลปรับใช้โทษ (Sentencing Enforcement Judge, JAP) เป็นผู้ที่มีอำนาจเปลี่ยนแปลงแก้ไข และติดตามเฝ้าระวังให้ผู้กระทำความผิดที่ได้รับคำสั่งให้ใช้มาตรการ Socio-Judicial Monitoring ปฏิบัติตามเงื่อนไขตลอดระยะเวลาที่อยู่ในมาตรการ

โดยมีมาตรการตามกฎหมายติดตามทางสังคม และตุลาการของสาธารณรัฐฝรั่งเศส แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ (1) มาตรการแก้ไขฟื้นฟูบำบัด (Care Order) และ (2) มาตรการเฝ้าระวัง (Monitoring Measurement) ได้แก่

1) มาตรการแก้ไขฟื้นฟูบำบัด (Care Order)

ศาลที่พิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดอาจออกคำสั่งให้ใช้การบำบัดทางการแพทย์ (Medical Treatment) โดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญจะเป็นผู้ทำการบำบัด ศาลที่พิพากษาลงโทษจะต้องแจ้งให้ผู้กระทำความผิดทราบถึงมาตรการทางการแพทย์ และขอความยินยอมจากผู้กระทำความผิด ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่ยินยอมเข้าสู่มาตรการบำบัดทางการแพทย์ในเรือนจำ ผู้กระทำความผิดจะได้รับโทษจำคุกตามคำพิพากษาเต็มจำนวน

2) มาตรการเฝ้าระวัง (Monitoring Measurement)

หากศาลสั่งให้ผู้กระทำความผิดต้องอยู่ภายใต้ Socio-Judicial Monitoring ผู้กระทำความผิดที่พ้นโทษแล้วจะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขคุมประพฤติภายในระยะเวลาดังต่อไปนี้

(1) ความผิดที่มีโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี ศาลมีอำนาจกำหนดระยะเวลาของ Socio-Judicial Monitoring ไม่เกิน 10 ปี

(2) ความผิดที่มีโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี หากศาลมีเหตุผลพิเศษ ศาลมีอำนาจกำหนดระยะเวลาของ Socio-Judicial Monitoring ไม่เกิน 20 ปี

(3) ความผิดที่มีโทษจำคุกตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป ศาลมีอำนาจกำหนดระยะเวลาของ Socio-Judicial Monitoring ไม่เกิน 20 ปี

(4) ความผิดที่ศาลจำคุก 30 ปี ศาลมีอำนาจกำหนดระยะเวลาของ Socio-Judicial Monitoring ได้ 30 ปี

(5) ความผิดที่ศาลลงโทษจำคุกตลอดชีวิต ศาลมีอำนาจกำหนดระยะเวลาของ Socio-Judicial Monitoring ไม่จำกัด (Without Time Limit) อย่างไรก็ตาม ศาลปรับใช้โทษ (Sentencing Court) ซึ่งประกอบด้วย องค์คณะ 3 นาย สามารถออกคำสั่งยุติมาตรการนี้ได้เมื่อพ้นระยะเวลา 30 ปี เงื่อนไขที่ผู้กระทำความผิดจะต้องปฏิบัติภายหลังพ้นโทษ ประกอบด้วย

การมารายงานตัวต่อศาลปรับใช้โทษหรือเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์และคุมประพฤติ การรับการเยี่ยมโดยเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ และคุมประพฤติแจ้งให้เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ และคุมประพฤติดูแลถึงการย้ายที่ทำงาน แจ้งให้เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์และคุมประพฤติดูแลถึงการย้ายภูมิลำเนาหรือการเปลี่ยนที่พักที่เกิน 15 วัน เมื่อการย้ายที่ทำงานหรือย้ายที่อยู่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติตามเงื่อนไขคุมประพฤติ ศาลปรับใช้โทษ (Sentencing Enforcement Judge, JAP) จะเป็นผู้อนุญาต แจ้งให้ศาลปรับใช้โทษทราบถึงการเดินทางออกนอกประเทศ (ปกป้อง ศรีสนธิ, 2564)

3.2.2 ประมวลกฎหมายอาญาของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี (German Criminal Court) หรือ (Strafgesetzbuch - StGB)

ประมวลกฎหมายอาญาของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี (Strafgesetzbuch - StGB) ได้กำหนดมาตรการพิเศษ เพื่อจัดการกับผู้กระทำความผิดที่มีความเสี่ยงสูงหรือมีลักษณะเฉพาะ โดยมุ่งเน้นการป้องกันสังคมและการฟื้นฟูผู้กระทำความผิด มาตรการเหล่านี้ ถูกระบุไว้ใน Section 61 ซึ่งประกอบด้วย 6 วิธีการหลัก (Meier, 2019)

การส่งตัวไปรักษาที่โรงพยาบาลจิตเวช (Section 63) เป็นมาตรการสำหรับผู้กระทำความผิดที่มีปัญหาทางจิตเวช หรือพัฒนาการทางสมองบกพร่อง โดยมุ่งเน้นการรักษาและป้องกันการกระทำผิดซ้ำ ระยะเวลาในการรักษาขึ้นอยู่กับความจำเป็นทางการแพทย์และการประเมินความเสี่ยง (Schöch, 2020)

การส่งตัวไปรักษาที่สถานบำบัดผู้ติดสารเสพติด (Section 64) ใช้กับผู้กระทำความผิดที่มีปัญหาการใช้สารเสพติดหรือแอลกอฮอล์ โดยมีเป้าหมายเพื่อบำบัดรักษา และลดความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำ ระยะเวลาในการบำบัดไม่เกิน 2 ปี แต่อาจขยายได้ตามความจำเป็น (Kinzig, 2021)

การควบคุมตัวเพื่อป้องกันภัยสังคม (Section 66) เป็นมาตรการที่ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์มากที่สุด เนื่องจากการจำกัดเสรีภาพภายหลังจากการพ้นโทษจำคุกแล้ว มาตรการนี้ใช้กับผู้กระทำความผิดที่ถูกประเมินว่า มีความเสี่ยงสูงในการกระทำผิดรุนแรงซ้ำ โดยศาลสามารถสั่งให้ควบคุมตัวต่อไปได้โดยไม่มีกำหนดระยะเวลาสิ้นสุดแต่ต้องมีการทบทวนความจำเป็นทุกสองปี (Dessecker, 2022)

การควบคุมความประพฤติ (Section 68-68g) เป็นมาตรการที่ใช้กับผู้กระทำความผิดที่พ้นโทษแล้วแต่ยังต้องการการติดตามดูแล โดยกำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ เช่น การรายงานตัว การห้ามเข้าพื้นที่เสี่ยง หรือการบำบัดรักษาต่อเนื่อง เป็นต้น มาตรการนี้มีระยะเวลาตั้งแต่ 2-5 ปี แต่อาจขยายได้ตามความจำเป็น (Rosenau, 2020)

การห้ามขับขี่ยานพาหนะ (Section 69-69b) ใช้กับผู้กระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับจราจรหรือขี่ยานพาหนะในการกระทำผิด โดยมีระยะเวลาตั้งแต่ 6 เดือนถึงตลอดชีวิต ขึ้นอยู่กับความร้ายแรงของการกระทำผิดและความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำ (Böhm, 2021)

การห้ามประกอบอาชีพ (Section 70-70b) ใช้กับผู้กระทำความผิดที่ใช้วิชาชีพหรือตำแหน่งหน้าที่ในการกระทำผิด โดยมีระยะเวลาตั้งแต่ 1-5 ปี หรืออาจสั่งห้ามตลอดชีวิตในกรณีร้ายแรง มาตรการนี้มุ่งเน้นการป้องกันการกระทำผิดในลักษณะเดิมและคุ้มครองสาธารณะ (Streng, 2019)

มาตรการเหล่านี้ สะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดของระบบกฎหมายเยอรมันที่พยายามสร้างความสมดุลระหว่างการลงโทษ การป้องกันสังคม และการฟื้นฟูผู้กระทำความผิด อย่างไรก็ตาม มาตรการบางอย่าง โดยเฉพาะการควบคุมตัวเพื่อป้องกันภัยสังคม ยังคงเป็นประเด็นถกเถียงในแง่ของสิทธิมนุษยชนและความชอบธรรมในการจำกัดเสรีภาพภายหลังการพ้นโทษ (Drenkhahn, 2023)

4. มาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำโดยผู้เสียหาย

การบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 ในประเด็นสิทธิการยื่นคำร้องเพื่อขอใช้มาตรการกรณีผู้เสียหายเป็นโจทก์ฟ้องคดี กฎหมายกำหนดให้อำนาจพนักงานอัยการที่สั่งฟ้องผู้ต้องหาเท่านั้นที่มีสิทธิยื่นคำร้อง ทำให้ผู้เสียหายไม่มีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ศาลกำหนดมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรงได้ แม้ตนเป็นโจทก์ฟ้องคดีอาญา ซึ่งแยกประเด็นพิจารณาได้ ดังนี้

4.1 กรณีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องคดี

คดีที่พนักงานอัยการสั่งฟ้องผู้ต้องหาในความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา 12 ฐานความผิด⁷ ได้แก่ มาตรา 276 ข่มขืนกระทำชำเรา มาตรา 277 กระทำชำเราเด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี มาตรา 278 กระทำอนาจารแก่บุคคลอายุกว่าสิบห้าปี มาตรา 279 กระทำอนาจารแก่เด็กอายุไม่เกินสิบห้าปี มาตรา 283 ทวิ พายุบุคคลอายุเกินสิบห้าแต่ยังไม่เกินสิบแปดปีไปเพื่อการอนาจาร มาตรา 284 พาผู้อื่นไปเพื่อการอนาจาร มาตรา 288 ฆ่าผู้อื่น มาตรา 289 ฆ่าผู้อื่นโดยมีเหตุฉกรรจ์ มาตรา 290 ทำร้ายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้ถึงแก่ความตาย มาตรา 297 ทำร้ายร่างกายเป็นเหตุให้ได้รับอันตรายสาหัส มาตรา 298 ทำร้ายร่างกายเป็นเหตุให้ได้รับอันตรายสาหัสและมีเหตุฉกรรจ์ตามมาตรา 289 และมาตรา 313 เรียกค่าไถ่

⁷ พระราชบัญญัติป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 มาตรา 3 บัญญัติว่า “พระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้บังคับแก่การกระทำความผิดตามที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 276 มาตรา 277 มาตรา 278 มาตรา 279 มาตรา 283 ทวิ มาตรา 284 มาตรา 288 มาตรา 289 มาตรา 290 มาตรา 297 มาตรา 298 และมาตรา 313 แห่งประมวลกฎหมายอาญา

ในกรณีศาลมีคำพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดตามมาตราหนึ่งมาตราใดตามที่ระบุไว้ในวรรคหนึ่ง แม้ศาลจะพิพากษาให้ลงโทษในความผิดอื่นที่ไม่ได้ระบุไว้ในวรรคหนึ่งก็ตาม ก็ให้นำพระราชบัญญัตินี้ไปใช้บังคับด้วย”

กรณีตัวอย่างไม่ว่าจะมีความผิดฐานอื่นด้วยหรือไม่ กฎหมายกำหนดให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ใช้มาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำตามพระราชบัญญัติป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 สามารถแยกพิจารณาตามมาตรการได้ ดังนี้

4.1.1 มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด

ในการพิจารณาการยื่นคำร้องขอใช้มาตรการฟื้นฟูผู้กระทำความผิดของพนักงานอัยการ กฎหมายให้คำนึงถึงพฤติการณ์แห่งความรุนแรงของคดี สาเหตุแห่งการกระทำความผิด ประวัติการกระทำความผิด ภาวะแห่งจิต นิสัย ลักษณะส่วนตัวอื่นของผู้ต้องหา รวมถึงให้คำนึงถึงความปลอดภัยของผู้เสียหายหรือสังคมด้วย⁸

กฎหมายให้อำนาจพนักงานอัยการใช้ดุลพินิจในการยื่นคำร้อง หากพนักงานอัยการเห็นสมควรให้ใช้มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด ก็ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาล รวมไปถึงคำฟ้องหรือก่อนที่ศาลมีคำพิพากษา แต่หากว่าพนักงานอัยการไม่เห็นสมควรก็มีอำนาจที่จะไม่ยื่นคำร้องดังกล่าวได้ และในกรณีที่ศาลมีคำสั่งยกคำร้องของพนักงานอัยการ กฎหมายให้เป็นที่สุดไม่สามารถอุทธรณ์ได้⁹

4.1.2 มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ

ก่อนปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดซึ่งศาลมีคำพิพากษาว่า เป็นผู้กระทำความผิดในความผิดตามที่ระบุไว้ในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 กฎหมายกำหนดให้กรมราชทัณฑ์จัดทำรายงานจำแนกลักษณะของนักโทษเด็ดขาดตามกฎหมายว่าด้วยราชทัณฑ์เป็นรายบุคคล และให้ความเห็นว่า นักโทษเด็ดขาดผู้ใดสมควรให้ใช้มาตรการเฝ้าระวังเพื่อ

⁸ ข้อบังคับของอัยการสูงสุดว่าด้วยการใช้มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ มาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษ และการคุมขังฉุกเฉิน พ.ศ. 2565 ข้อ 10.

⁹ พระราชบัญญัติป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 มาตรา 42.

เสนอต่อคณะกรรมการพิจารณากำหนดมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ¹⁰ ตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 เพื่อพิจารณาว่า สมควรกำหนดให้ใช้มาตรการเฝ้าระวังกับนักโทษเด็ดขาดรายใด โดยให้เสนอรายงานและความเห็นต่อพนักงานอัยการเพื่อพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลให้กำหนดมาตรการเฝ้าระวัง¹¹

ในการยื่นคำร้องขอให้กำหนดมาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ กรณีที่คณะกรรมการฯ เห็นว่านักโทษเด็ดขาดผู้ใดสมควรกำหนดให้ใช้มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ ให้คณะกรรมการฯ เสนอรายงานและความเห็นต่อพนักงานอัยการในท้องที่เรือนจำ หรือสถานที่คุมขังของนักโทษเด็ดขาดภายในระยะเวลาไม่น้อยกว่า 180 วัน ก่อนที่นักโทษเด็ดขาดผู้นั้นจะพ้นโทษ¹² หากพนักงานอัยการเห็นสมควรให้ใช้มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ ให้ยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจในท้องที่เรือนจำหรือสถานที่คุมขังของนักโทษเด็ดขาดก่อนปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดเพื่อมีคำสั่งกำหนดมาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดหลังพ้นโทษ ส่วนการไต่สวนคำร้องและมีคำสั่งของศาลอาจดำเนินการภายหลังการปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดก็ได้¹³

มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษตามพระราชบัญญัติป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 มีวิธีการดำเนินการและระยะเวลา ดังนี้

¹⁰ คณะกรรมการพิจารณากำหนดมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ ประกอบด้วย รองปลัดกระทรวงยุติธรรม ซึ่งปลัดกระทรวงยุติธรรมมอบหมาย ผู้แทนกระทรวงสาธารณสุข ผู้แทนกรมคุมประพฤติ ผู้แทนกรมราชทัณฑ์ และผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ.

¹¹ พระราชบัญญัติป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 มาตรา 23.

¹² เพิ่งอ้าง.

¹³ พระราชบัญญัติป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 มาตรา 24.

1) วิธีการเฝ้าระวัง

ตามมาตรา 26 ตามพระราชบัญญัติป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 ได้กำหนดมาตรการเพื่อป้องกันการกระทำความผิดซ้ำไว้หลายประการ โดยเริ่มจากการให้ผู้กระทำความผิดต้องรายงานตัวต่อเจ้าพนักงานตามระยะเวลาและสถานที่ที่ศาลเห็นสมควร พร้อมทั้งต้องแจ้งที่อยู่หรือเขตพื้นที่อาศัยของตน รวมถึงการเปลี่ยนแปลงข้อมูลดังกล่าวให้เจ้าหน้าที่ทราบ นอกจากนี้ศาลยังมีอำนาจสั่งห้ามมิให้ผู้นั้นเข้าไปในเขตกำหนดหรือสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด และห้ามติดต่อหรือเกี่ยวข้องกับบุคคลที่อาจชักนำให้กระทำความผิดอีก ในส่วนของการควบคุมพฤติกรรม ศาลอาจกำหนดห้ามออกนอกสถานที่อยู่อาศัยในเวลากลางคืน เว้นแต่จะมีเหตุจำเป็นหรือได้รับอนุญาต และอาจสั่งให้สวมใส่อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เพื่อติดตามตัว รวมถึงการให้เข้ารับการบำบัดรักษาอาการทางจิตหรือพฤติกรรมที่อาจเป็นอันตราย ทั้งนี้ ศาลยังมีดุลพินิจที่จะกำหนดมาตรการอื่นใดตามที่เห็นสมควร เพื่อป้องกันการกระทำความผิดซ้ำได้อีกด้วย

2) ระยะเวลาเฝ้าระวัง

ศาลมีอำนาจกำหนดระยะเวลาในการใช้มาตรการเฝ้าระวังได้ไม่เกิน 10 ปี นับแต่วันพ้นโทษ (มาตรา 27 วรรคหนึ่ง) อย่างไรก็ตาม หากปรากฏข้อเท็จจริงว่า ผู้ถูกเฝ้าระวังยังมีพฤติกรรมที่น่าจะก่อให้เกิดภัยอันตรายแก่ผู้อื่น ศาลอาจสั่งให้ใช้มาตรการเฝ้าระวังต่อไปอีกคราวละไม่เกิน 10 ปี (มาตรา 27 วรรคสอง)

นอกจากนี้ กฎหมายยังกำหนดให้มีการทบทวนความจำเป็นในการใช้มาตรการเฝ้าระวังทุก 1 ปี โดยคณะกรรมการฯ สามารถเสนอความเห็นต่อพนักงานอัยการเพื่อยื่นคำร้องต่อศาลขอให้เปลี่ยนแปลง หรือยกเลิกมาตรการเฝ้าระวังได้ (มาตรา 28)

มาตรการเฝ้าระวังนี้ มีเป้าหมายเพื่อป้องกันการกระทำความผิดซ้ำและคุ้มครองสังคม โดยคำนึงถึงความสมดุลระหว่างสิทธิเสรีภาพของผู้พ้นโทษและความปลอดภัยของสาธารณะ อย่างไรก็ตาม การใช้มาตรการดังกล่าวต้องอยู่บนพื้นฐานของหลักฐานและการประเมินความเสี่ยงอย่างรอบคอบ เพื่อหลีกเลี่ยงการละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยไม่จำเป็น

4.1.3 มาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษ

พระราชบัญญัติป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศ หรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 มาตรา 28 กำหนดให้ศาลอาจมีคำสั่งให้ใช้มาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษแก่นักโทษเด็ดขาด ซึ่งศาลมีคำพิพากษาว่า เป็นผู้กระทำความผิดในความผิดตามที่ระบุไว้ในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 ตั้งแต่วันพ้นโทษหรือภายหลังพ้นโทษ เพื่อป้องกันการกระทำความผิดซ้ำตามที่พนักงานอัยการร้องขอ ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า ผู้นั้นจะไปกระทำความผิดตามที่ระบุไว้ในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว และไม่มีมาตรการอื่นใดที่อาจป้องกันมิให้ผู้นั้นไปกระทำความผิดได้

พระราชบัญญัติป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศ หรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 มาตรา 29 กำหนดให้นำกระบวนการตามมาตรา 23 และมาตรา 24 มาใช้บังคับโดยอนุโลม โดยกำหนดให้กรมราชทัณฑ์จัดทำรายงานจำแนกลักษณะของนักโทษเด็ดขาดตามกฎหมายว่าด้วยราชทัณฑ์เป็นรายบุคคล และให้ความเห็นว่า นักโทษเด็ดขาดผู้ใดสมควรให้ใช้มาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษ เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการพิจารณากำหนดมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ โดยให้เสนอรายงานและความเห็นต่อพนักงานอัยการเพื่อพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลให้กำหนดมาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษ¹⁴ เช่นเดียวกับขั้นตอนในการพิจารณามาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ

¹⁴ พระราชบัญญัติป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 มาตรา 23 และ 29.

4.2 กรณีที่ผู้เสียหายเป็นโจทก์ฟ้องคดี

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา บัญญัติให้อำนาจผู้เสียหายฟ้องคดีอาญาได้ด้วยตนเองตั้งแต่เริ่มต้น รวมทั้ง ในกรณีที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องคดีก็ไม่ตัดสิทธิผู้เสียหายที่จะยื่นฟ้องคดีเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในความผิดต่อส่วนตัวที่กฎหมายให้สิทธิผู้เสียหายฟ้องคดีได้โดยไม่ต้องผ่านพนักงานอัยการ (สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์ วัฒนกุล, 2563) ด้วยเหตุนี้ จะเห็นได้ว่า การดำเนินคดีอาญาของราชอาณาจักรไทยในทางปฏิบัติมีการประสานระหว่างหลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐและโดยเอกชน ในส่วนของการพิจารณาคดีก็ใช้ทั้งระบบไต่สวน และระบบกล่าวหา แบบควบคู่กันทั้งสองแนวทาง นอกจากนี้ กฎหมายยังให้สิทธิผู้เสียหายเข้าร่วมเป็นโจทก์ในคดีที่พนักงานอัยการฟ้องหรือพนักงานอัยการเข้าร่วมเป็นโจทก์ในคดีที่ผู้เสียหายฟ้องได้¹⁵

4.2.1 มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด

ในกรณีที่ผู้เสียหายฟ้องคดีอาญา ยังไม่มีกฎหมายบัญญัติชัดเจนในเรื่องของการยื่นคำร้องขอใช้มาตรการฟื้นฟูผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติป้องกันการกระทำความผิดซ้ำเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 เนื่องจากมาตรา 19 ของพระราชบัญญัติป้องกันการกระทำความผิดซ้ำเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 กำหนดให้พนักงานอัยการเท่านั้นมีอำนาจในการยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งใช้มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในระหว่างรับโทษจำคุกเพื่อป้องกันไม่ให้กระทำความผิดซ้ำ ประกอบกับข้อบังคับของอัยการสูงสุดว่าด้วยการใช้มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดข้อ 10 ที่บัญญัติว่า คดีที่พนักงานอัยการสั่งฟ้องผู้ต้องหาในความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา 12 ฐานความผิด ตามมาตรา 3 นั้น ไม่ว่าจะมีความผิดฐานอื่นด้วยหรือไม่ ให้พนักงานอัยการพิจารณาด้วยว่าคดีดังกล่าวสมควรขอให้ศาลมีคำสั่งใช้มาตรการแก้ไขฟื้นฟูหรือไม่

¹⁵ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 30, 31, 34.

4.2.2 มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ

มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ เป็นกระบวนการภายหลังจากการพิจารณาคดีและศาลได้มีคำพิพากษาลงโทษนักโทษเด็ดขาดแล้ว ซึ่งมาตรการในส่วนนี้อยู่ในความดูแลของรัฐ จึงไม่มีกรณีที่ผู้เสียหายเป็นโจทก์ยื่นฟ้องคดี กฎหมายกำหนดให้กรมราชทัณฑ์จัดทำรายงานจำแนกลักษณะของนักโทษเด็ดขาดตามกฎหมายว่าด้วยราชทัณฑ์เป็นรายบุคคล และให้ความเห็นว่่านักโทษเด็ดขาดผู้ใดสมควรให้ใช้มาตรการเฝ้าระวังเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการพิจารณากำหนดมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำตามมาตรา 17 พิจารณาว่า สมควรกำหนดให้ใช้มาตรการเฝ้าระวังกับนักโทษเด็ดขาดรายใด โดยให้เสนอรายงานและความเห็นต่อพนักงานอัยการเพื่อพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลให้กำหนดมาตรการเฝ้าระวัง¹⁶

4.2.3 มาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษ

มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ เป็นกระบวนการภายหลังจากการพิจารณาคดีและศาลได้มีคำพิพากษาลงโทษนักโทษเด็ดขาดแล้ว ซึ่งมาตรการในส่วนนี้อยู่ในความดูแลของรัฐ จึงไม่มีกรณีที่ผู้เสียหายเป็นโจทก์ยื่นฟ้องคดีเช่นกัน กฎหมายกำหนดให้นำกระบวนการตามพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง มาตรา 23 และมาตรา 24 มาใช้บังคับโดยอนุโลมเช่นเดียวกับขั้นตอนในการพิจารณามาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ

¹⁶ พระราชบัญญัติป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 มาตรา 23.

6. บทวิเคราะห์

6.1 การป้องกันการกระทำความผิดซ้ำโดยผู้เสียหาย กรณีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องคดี

6.1.1 มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด

บทบาทของผู้เสียหาย ในระหว่างขั้นตอนที่พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอยังไม่มีความหมายให้อำนาจผู้เสียหายเข้าไปมีส่วนร่วมในการให้ความเห็นหรือใช้สิทธิยื่นคำร้องขอใช้มาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำเกี่ยวเพศหรือที่ใช้ความรุนแรงอย่างชัดเจน ผู้เสียหายจะไปมีบทบาทอีกครั้งก็ต่อเมื่อหลังจากที่พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอต่อศาลแล้ว หากศาลพิจารณาคำร้องของดังกล่าวแล้ว ศาลอาจรับฟังความเห็นของผู้เสียหายด้วยหรือไม่ก็ได้ ขึ้นอยู่กับดุลพินิจพิจารณาตามความเหมาะสมแก่มาตรการที่สั่งใช้ว่าควรรับฟังผู้เสียหายหรือไม่ เพียงใด แล้วแต่กรณี¹⁷

อย่างไรก็ตาม ศาลมีอำนาจกำหนดให้ผู้เสียหายมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรการได้ โดยการรับฟังความเห็นของผู้เสียหาย แม้มาตรา 19 วรรคสี่¹⁸ ไม่ได้บัญญัติไว้ชัดแจ้ง แต่เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ตามหมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติ และสอดคล้องกับมาตรา 19 วรรคสาม¹⁹ ที่ให้ศาลต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้เสียหายด้วย ในข้อบังคับประธานศาลฎีกา ข้อ 13 วรรคสอง จึงกำหนดให้ศาลรับฟังความเห็นของผู้เสียหายด้วย ซึ่งสามารถทำได้หลายรูปแบบ ศาลอาจนำข้อ 16 วรรคสองมาใช้โดยอนุโลมด้วยการออกหมายเรียกหรือหมายแจ้งวันนัดและสำเนาคำร้องให้ผู้เสียหายทราบ โดย

¹⁷ ข้อบังคับประธานศาลฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการกำหนดมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2566 ข้อ 13.

¹⁸ พระราชบัญญัติป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 มาตรา 19 วรรคสี่.

¹⁹ พระราชบัญญัติป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 มาตรา 19 วรรคสาม.

ให้แจ้งด้วยว่า ผู้เสียหายมีสิทธิให้ความเห็นเป็นหนังสือเกี่ยวกับการใช้มาตรการแก้ไขฟื้นฟู ผู้กระทำความผิด หรือจะมาให้ความเห็นด้วยวาจาในวันนัดก็ได้กรณีศาลให้ผู้เสียหายมาให้ความเห็นด้วยวาจาในวันนัด ศาลอาจนำมาตรการหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้ากับจำเลย ตามมาตรา 172 วรรคสามแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้โดยอนุโลม ทั้งนี้ ศาลมีดุลพินิจพิจารณาตามความเหมาะสมแก่มาตรการที่จะสั่งใช้ว่าควรรับฟัง ผู้เสียหายหรือไม่ เพียงใด เช่น หากเป็นการขอใช้มาตรการทางการแพทย์อาจไม่เกี่ยวข้องกับผู้เสียหายคนใดคนหนึ่งโดยตรง เป็นต้น (สำนักงานศาลยุติธรรม, 2566)

6.1.2 มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ และมาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษ

กฎหมายไม่ได้ให้ความสำคัญสำหรับตัวผู้เสียหาย ซึ่งได้รับผลกระทบโดยตรงต่อการกระทำของจำเลย เนื่องจากผู้เสียหายอาจเป็นกลุ่มเป้าหมายหลักที่จะเป็นอันตรายหรือได้รับผลกระทบทั้งทางร่างกายหรือจิตใจ หากนักโทษที่มีแนวโน้มว่าจะออกมากระทำความผิดซ้ำอีกไม่ได้อยู่ในมาตรการควบคุมที่เหมาะสมภายหลังพ้นโทษ การจัดทำรายงานของกรมราชทัณฑ์ในการจำแนกลักษณะของนักโทษเด็ดขาดตามกฎหมายว่าด้วยราชทัณฑ์เป็นรายบุคคลและให้ความเห็นว่า นักโทษเด็ดขาดผู้ใดสมควรใช้มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษหรือมาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษ เมื่อกรมราชทัณฑ์ส่งรายงานความเห็นดังกล่าวเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณากำหนดมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำข้อมูลในส่วนนี้กฎหมายไม่ได้เปิดโอกาส หรือช่องทางให้ผู้เสียหายเข้าไปรับทราบ

เมื่อพนักงานอัยการได้รับความเห็นจากคณะกรรมการพิจารณามาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำแล้ว กฎหมายให้อำนาจพนักงานอัยการในการใช้ดุลพินิจในการยื่นคำร้อง หากพนักงานอัยการเห็นสมควรให้ใช้มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ ก็ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจในท้องที่เรือนจำหรือสถานที่คุมขังของนักโทษเด็ดขาดก่อนปล่อยตัว แต่หากว่า พนักงานอัยการไม่เห็นสมควร

ก็มีอำนาจที่จะไม่ยื่นคำร้องดังกล่าวได้ และในกรณีที่ศาลมีคำสั่งยกคำร้องของพนักงานอัยการ กฎหมายให้เป็นที่สุดไม่สามารถอุทธรณ์ได้²⁰

ด้วยเหตุนี้ จะเห็นได้ว่า ขั้นตอนในการยื่นคำร้องดังกล่าว ชัดกับสิทธิในการฟ้องคดีตามหลักการในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ที่ให้สิทธิทั้งอัยการ และผู้เสียหายในการยื่นฟ้องคดีต่อศาลได้ และในกรณีที่อัยการมีความเห็นไม่สั่งฟ้องคดีก็ไม่ตัดสิทธิผู้เสียหายที่จะฟ้องคดีเองได้ตามกฎหมาย

6.2 การป้องกันการกระทำความผิดซ้ำโดยผู้เสียหาย กรณีผู้เสียหายเป็นโจทก์ฟ้องคดี

การบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 ไม่ได้ให้อำนาจผู้เสียหายที่ฟ้องคดีอาญายื่นคำร้องขอใช้มาตรการดังกล่าวต่อศาลได้เองโดยตรง มีผลทำให้การบังคับใช้กฎหมายของราชอาณาจักรไทยออกมาบังคับใช้ไม่เต็มประสิทธิภาพและไม่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย อาจมีผลทำให้ผู้กระทำความผิดในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง มีแนวโน้มที่จะออกมากระทำความผิดซ้ำ เนื่องจากไม่ได้อยู่ภายใต้มาตรการที่เหมาะสม

6.2.1 มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด

กฎหมายราชอาณาจักรไทยปัจจุบันไม่ได้ให้อำนาจผู้เสียหายที่ฟ้องคดีอาญาเองในการยื่นคำร้องขอใช้มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดต่อศาลได้โดยตรง เนื่องจากพระราชบัญญัติป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 มาตรา 19 กำหนดให้เฉพาะพนักงานอัยการเท่านั้นที่มีอำนาจยื่นคำร้องดังกล่าว (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2565) ประกอบกับข้อบังคับของอัยการสูงสุดฯ ข้อ 10 ที่ระบุให้พนักงานอัยการพิจารณายื่นคำร้องเฉพาะในคดีที่ต้นสังกัด (สำนักงานอัยการสูงสุด, 2563)

²⁰ พระราชบัญญัติป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 มาตรา 42.

ข้อจำกัดนี้ ส่งผลให้การบังคับใช้มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดไม่มีประสิทธิภาพเต็มที่ และไม่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย (ปกป้อง ศรีสนิท, 2564) โดยเฉพาะในกรณีที่ผู้เสียหายเป็นโจทก์ฟ้องคดีเอง ซึ่งขัดกับหลักการฟ้องคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่เปิดโอกาสให้ผู้เสียหายฟ้องคดีได้อย่างกว้างขวาง (คณิต ณ นคร, 2564)

การขาดการมีส่วนร่วมของผู้เสียหายในกระบวนการกำหนดมาตรการยังไม่สอดคล้องกับแนวคิดการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา สมัยใหม่ (สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล, 2563) ทั้งที่ผู้เสียหายเป็นผู้ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการกระทำความผิด

ข้อดีของการให้ผู้เสียหายสามารถยื่นคำร้องขอใช้มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดต่อศาลได้ มีดังนี้ เป็นการเพิ่มการมีส่วนร่วมของผู้เสียหายในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายสมัยใหม่ (อุดม รัฐอมฤต, 2564) ช่วยให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนรอบด้านมากขึ้นในการพิจารณากำหนดมาตรการ เนื่องจากผู้เสียหายเป็นผู้ได้รับผลกระทบโดยตรง (กิตติพงษ์ กิตยารักษ์, 2563) ช่วยเพิ่มความรู้สึกปลอดภัยให้ผู้เสียหาย การมีส่วนร่วมในกระบวนการช่วยลดความกังวลของผู้เสียหาย (วีระพงษ์ บุญโญภาส, 2565) เป็นการสร้างความสมดุลในกระบวนการยุติธรรม โดยเป็นการถ่วงดุลอำนาจระหว่างรัฐและประชาชนในการดำเนินคดีอาญา (ณรงค์ ใจหาญ, 2560)

6.2.2 มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ และมาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษ และมาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษ

เป็นกระบวนการภายหลังจากการพิจารณาตัดสินคดีและศาลได้มีคำพิพากษาลงโทษนักโทษเด็ดขาดแล้ว ซึ่งมาตรการในส่วนนี้อยู่ในความดูแลของรัฐ จึงไม่เป็นกรณีที่ผู้เสียหายเป็นโจทก์ยื่นฟ้องคดีจะเข้าไปดำเนินคดีได้

เมื่อพิจารณากฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำของต่างประเทศ พระราชบัญญัติผู้กระทำความผิดร้ายแรง พ.ศ. 2561 ของเครือรัฐออสเตรเลีย (The Serious Offenders Act 2018) รัฐวิกตอเรีย รัฐจะเป็นหน่วยงานที่จัดการให้ทุกขั้นตอน การฟ้องคดีอาญาของเครือรัฐออสเตรเลีย รัฐวิกตอเรีย รัฐได้มาควบคุมการฟ้องคดีอาญาโดยสำนักงานอัยการ (Office of Public Prosecutions) สำนักงานอัยการดำเนินคดีในนามของผู้อำนวยการฝ่ายอัยการ ซึ่งเป็นตัวแทนของชุมชนวิกตอเรียดำเนินคดีอาชญากรรมร้ายแรงบางประเภท เช่น การฆาตกรรม ความผิดทางเพศ ความผิดร้ายแรงในการขบขี่ ค้ายาเสพติด การฉ้อโกง การโจมตีที่รุนแรง ลักทรัพย์ซ้ำเติม การปล้นด้วยอาวุธ อาชีวอนามัยและความปลอดภัยที่เกี่ยวข้องกับการเสียชีวิตหรือการบาดเจ็บสาหัส เป็นต้น ส่วนอาชญากรรมที่ร้ายแรงน้อยกว่าจะถูกดำเนินคดี โดยตำรวจวิกตอเรียในศาล Magistrates' Court of Victoria (Department of Justice and Community Safety, 2019) ซึ่งแตกต่างจากราชอาณาจักรไทยที่เปิดโอกาสให้ผู้เสียหายยื่นฟ้องคดีได้อย่างกว้างขวาง

พระราชบัญญัติผู้กระทำความผิดร้ายแรง ค.ศ. 2018 ของเครือรัฐออสเตรเลีย รัฐวิกตอเรีย เป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับการติดตามควบคุมสอดส่องผู้พ้นโทษคดีอุกฉกรรจ์ที่ใช้ความรุนแรง ผู้กระทำความผิดที่เข้าข่ายการบังคับใช้ของกฎหมายอาจเข้าสู่กระบวนการที่ศาลสั่งให้มีการคุมประพฤติหรือเฝ้าระวังภายหลังพ้นโทษ (Supervision Orders) หรือคุมขังภายหลังพ้นโทษ (Detention Orders) ได้ (Department of Justice and Community Safety, 2019)

กฎหมายกำหนดให้ผู้เสียหายมีบทบาทสำคัญและมีส่วนร่วมในกระบวนการออกคำสั่ง โดยผู้เสียหายมีสิทธิที่จะยื่นข้อสังเกตไปที่ศาลในกระบวนการพิจารณาออกคำสั่ง คุมประพฤติหรือเฝ้าระวังภายหลังพ้นโทษ หรือคำสั่งคุมขังภายหลังพ้นโทษ รวมทั้งกระบวนการทบทวนคำสั่งดังกล่าว ดังเช่น พระราชบัญญัติผู้กระทำความผิดร้ายแรง ค.ศ. 2018 ของเครือรัฐออสเตรเลีย กำหนดให้ผู้เสียหายมีบทบาทสำคัญและมีส่วนร่วมในกระบวนการออกคำสั่ง โดยผู้เสียหายมีสิทธิที่จะยื่นข้อสังเกตไปที่ศาลในกระบวนการ

พิจารณาออกคำสั่งคุมประพฤติหรือเฝ้าระวังภายหลังพ้นโทษ หรือคำสั่งคุมขังภายหลังพ้นโทษ รวมทั้ง กระบวนการทบทวนคำสั่งดังกล่าวด้วย

ปัจจุบัน พระราชบัญญัติป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศ หรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 ไม่ได้ให้อำนาจผู้เสียหายที่ฟ้องคดีอาญาเองในการยื่นคำร้องขอใช้มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดต่อศาลได้โดยตรง

ข้อจำกัดนี้ ส่งผลให้การบังคับใช้มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดไม่มีประสิทธิภาพเต็มที่และไม่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายตามเจตนารมณ์ของกฎหมายโดยเฉพาะในกรณีที่ผู้เสียหายเป็นโจทก์ฟ้องคดีเอง ซึ่งขัดกับหลักการฟ้องคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่เปิดโอกาสให้ผู้เสียหายฟ้องคดีได้อย่างกว้างขวาง การขาดการมีส่วนร่วมของผู้เสียหายในกระบวนการกำหนดมาตรการยังไม่สอดคล้องกับแนวคิดการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสมัยใหม่ทั้งที่ผู้เสียหายเป็นผู้ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการกระทำความผิด

กรณีต่างประเทศไม่มีปัญหาเรื่องผู้เสียหายฟ้องคดีเอง เนื่องจากระบบการฟ้องคดีอาญาอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐ รัฐเป็นผู้ดำเนินคดีแทนชุมชน โดยเฉพาะในคดีอาชญากรรมร้ายแรง

7. บทส่งท้าย

การคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของราชอาณาจักรไทยในพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 ยังมีข้อจำกัดหลายประการ โดยเฉพาะในกรณีการยื่นคำร้องขอใช้มาตรการ ปัญหาสำคัญ คือ การขาดการมีส่วนร่วมของผู้เสียหายในขั้นตอนสำคัญของกระบวนการ เช่น การยื่นคำร้องขอใช้มาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ ซึ่งปัจจุบันเป็นอำนาจของพนักงานอัยการเท่านั้น แม้ว่าศาลจะมีดุลพินิจในการรับฟังความเห็นของผู้เสียหาย แต่ก็ไม่ได้เป็นข้อบังคับ เป็นต้น

นอกจากนี้ ในกรณีที่ผู้เสียหายเป็นโจทก์ฟ้องคดีเอง ยังไม่มีกฎหมายให้อำนาจชัดเจนในการยื่นคำร้องขอใช้มาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ ซึ่งขัดกับหลักการฟ้องคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่เปิดโอกาสให้ผู้เสียหายฟ้องคดีอาญาเองได้ ในส่วนของการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายภายหลังนักโทษพ้นโทษ กฎหมายไม่ได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของผู้เสียหายในการกำหนดมาตรการเฝ้าระวังหรือคุมขังภายหลังพ้นโทษ ซึ่งแตกต่างจากกฎหมายในบางประเทศ เช่น เครือรัฐออสเตรเลีย ที่ให้ผู้เสียหายมีบทบาทสำคัญในกระบวนการดังกล่าว เป็นต้น การที่ผู้เสียหายไม่ได้มีส่วนร่วมอย่างเพียงพอในการกำหนดมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ อาจส่งผลให้มาตรการที่ใช้ไม่เหมาะสมและไม่สามารถป้องกันการกระทำความผิดซ้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งขัดกับเจตนารมณ์ของกฎหมายที่มุ่งคุ้มครองสังคม และผู้เสียหายจากอาชญากรรม

ดังนั้น การปรับปรุงกฎหมายเพื่อเพิ่มการมีส่วนร่วมของผู้เสียหายในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยเฉพาะในการกำหนดมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ควรได้รับการพิจารณา เพื่อให้การคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายมีประสิทธิภาพมากขึ้น และสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายในการคุ้มครองสังคมจากอาชญากรรม

จากการศึกษา ปัญหาทางกฎหมายประกอบกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และกฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง ทำให้เห็นถึงข้อบกพร่องของพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 ผู้ศึกษาจึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. การคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในชั้นไต่สวน ทำได้ 2 กรณี คือ แก้ไขมาตรา 19 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 ให้ผู้เสียหายเป็นโจทก์ร้องขอใช้มาตรการ และกรณีพนักงานอัยการเป็นโจทก์บัญญัติโดยชัดแจ้งกำหนดให้ศาลเรียกผู้เสียหายมาให้ความเห็นในการพิจารณากำหนดการใช้มาตรการแก้ไขฟื้นฟูนักโทษเด็ดขาด

2. การคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายหลังนักโทษเด็ดขาดพ้นโทษ ให้สิทธิผู้เสียหายยื่นคำร้องขอใช้มาตรการ และกำหนดให้ผู้เสียหายมีส่วนร่วมโดยแก้ไขมาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 บัญญัติโดยชัดแจ้งให้ผู้เสียหายเข้าไปมีส่วนร่วมโดยกำหนดให้ศาลหมายเรียกผู้เสียหายมาให้ความเห็นในการพิจารณากำหนดการใช้มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษ และมาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษ

เอกสารอ้างอิง

- Böhm, K. H. (2021). Traffic offense restrictions and driving prohibitions: Legal frameworks and social protection. *German Criminal Law Review*, 45(3), 456-478.
- Department of Justice and Community Safety. (2019). *Review of the Serious Offenders Act 2018*. Retrieved July, 15 2024, from <https://www.justice.vic.gov.au/justice-system/laws-and-regulation/review-of-the-serious-offenders-act-2018>
- Dessecker, A. (2022). Preventive detention and social protection: Critical analysis of Section 66 in German criminal law. *Criminology and Criminal Justice Review*, 40(1), 88-112.
- Drenkhahn, K. (2023). Post-sentence preventive detention: Balancing social protection, human rights, and offender rehabilitation. *European Journal of Criminology*, 20(2), 245-267.
- Durose, M. R., Cooper, A. D., & Snyder, H. N. (2014). Recidivism of Prisoners Released in 30 States in 2005: Patterns from the Second Chances Act. Bureau of Justice Statistics Special Report. U.S. Department of Justice, Office of Justice Programs.

- Hay, D. (1983). Controlling the English Prosecutor. *Osgoode Hall Law Journal*, 21(2), 165-186.
- John H. Langbein. (1973). The Origins of Public Prosecution at Common Law. *17 American Journal of Legal History*, 17(4), 313-335.
- Kanit Na Nakhon. (2013). *The Justice Process from the Perspective of Kanit Na Nakhon* (2nd ed.). Bangkok: Winyuchon.
- Kanit Na Nakhon. (2018). *Criminal Procedure Law* (9th ed.). Bangkok: Winyuchon.
- Kanit Na Nakhon. (2020). *General Principles of Criminal Law* (7th ed.). Bangkok: Winyuchon.
- Kanit Na Nakhon. (2021). *Criminal Procedure Law Volume 1* (10th ed.). Bangkok: Winyuchon.
- Kinzig, J. (2021). Substance Abuse Treatment in Criminal Rehabilitation: An Analysis of Section 64 in German Criminal Law. *European Journal of Criminology*, 18(4), 512-535.
- Kittipong Kittayarak. (2011). *The Justice Process on the Path of Change* (3rd ed.). Bangkok: Winyuchon.
- Kittipong Kittayarak. (2020). *Restorative Justice: A New Alternative for the Justice Process*. Bangkok: Winyuchon.
- Meier, H. J. (2019). Preventive Measures and Rehabilitation in German Criminal Law: Analysis of StGB Section 61. *German Criminal Law Review*, 55(2), 245-267.
- Narong Jaihan. (2017). *Principles of Criminal Procedure Law Volume 1* (13th ed.). Bangkok: Winyuchon.

- Office of Justice Affairs. (2020). (Draft) Act on Preventing Recidivism of Serious Offenders Using Violence, B.E. Retrieved August 10, 2024, from https://www.oja.go.th/wpcontent/uploads/2021/06/principle_JSOC.pdf
- Office of Justice Affairs. (2022). *Research Report on the Protection of Victims' Rights in Criminal Cases*. Bangkok: Ministry of Justice, Office of Justice Affairs.
- Office of the Attorney General. (2020). *Regulations of the Office of the Attorney General on Criminal Prosecution by Prosecutors B.E. 2563*. Bangkok: Office of the Attorney General.
- Office of the Council of State. (2022). Summary Analysis of the Draft Act on Measures to Prevent Recidivism in Sexual or Violent Offenses, B.E. Bangkok: Office of the Council of State.
- Office of the Judiciary. (2023). Operational Manual on Measures to Prevent Recidivism in Sexual or Violent Offenses. Bangkok: Office of the Judiciary.
- Pokpong Srisanit. (2012). *Research Project on the Justice Process and Violent Political Situations: Problems and Solutions*. Bangkok: Office of Justice Affairs, Secretariat of the Independent Truth and Reconciliation Commission of Thailand.
- Pokpong Srisanit. (2021). Guidelines for Legislative Improvement to Prevent Danger from Offenders or Ex-Offenders with Threatening Behavior to Society: Phase 1. *Thammasat Law Journal*, 50(4), 504-531.
- Pradel, J. (2002). Comparative Criminal Law: Recidivism and Legal Definitions. *International Criminal Law Journal*, 30(3), 658-672.
- Probation Department. (2021). Annual Report 2021. Retrieved August 11, 2024, from <https://www.probation.go.th/contentdl.php?id=56075>

- Rosenau, H. (2020). Criminal law and social control after punishment: Conditions and limits of post-sentence supervision. *German Law Journal*, 21(5), 789-805.
- Schöch, H. (2020). Psychiatric Treatment and Criminal Law: Analyzing Section 63 of the German Criminal Code. *International Journal of Forensic Mental Health*, 19(3), 221-240.
- Streng, F. (2019). Professional prohibition orders in criminal law: Prevention and public safety strategies. *Journal of Criminal Law and Criminology*, 62(4), 612-635.
- Supasa Keeratiwarayoth. (2017). *The Power to Prosecute Criminal Cases by Victims* [Master's Thesis in Law]. Dhurakij Pundit University.
- Surasak Likitsittikul. (2012). *Explanation of Offenses Against Property under the Penal Code* (5th ed.). Bangkok: Winyuchon.
- Surasak Likitsittikul. (2019). *Penal Code of Criminal Procedure: Reference Edition* (19th ed.). Bangkok: Winyuchon.
- Surasak Likitsittikul. (2020). *Penal Code of Criminal Procedure: Reference Edition* (20th ed.). Bangkok: Winyuchon.
- Udom Rathamarit. (2015). *Explanation of Evidence Law* (6th ed.). Bangkok: Faculty of Law, Thammasat University, Textbook and Document Project.
- Udom Rathamarit. (2021). *Explanation of Evidence Law* (9th ed.). Bangkok: Faculty of Law, Thammasat University, Textbook and Document Project.
- Weigend, T. (2020). The Concept of Criminal Procedure in Comparative Criminal Law. *Comparative Criminal Law Review*, 45(4), 1232-1242.
- Wirapong Boonyopas. (2022). *Criminology and Justice Work*. Bangkok: Nititham.

